

ЯКІСТЬ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ:**ПОГЛЯД КРИЗЬ ПРИЗМУ МОНІТОРИНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Постановка проблеми. Розбудова Нової української школи – довготермінова реформа, покликана перетворити вітчизняну освіту на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку та конкурентоспроможності України. План упровадження передбачає наступність дій і відповідне ресурсне забезпечення на кожному етапі, а також враховує загальний контекст суспільних змін. Міністерство освіти і науки України прагне мати об'єктивні докази ефективності своєї управлінської діяльності у вигляді результатів моніторингових досліджень, проведених відповідно до передових практик, і поступовий рух у напрямі створення системи громадсько-державної моделі забезпечення якості освіти в умовах автономізації діяльності закладів загальної середньої освіти.

Метою роботи є висвітлення результатів моніторингу якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи загальноосвітніх навчальних закладів», виявлення окремих факторів, що визначають результати навчання та чинників, які впливають на забезпечення рівного доступу до якісної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для забезпечення високої якості загальної середньої освіти необхідно продуктивно вирішувати два завдання: управління якістю освіти та оцінювання якості освіти. До недавнього часу друге завдання реалізовувалось лише через освітню статистику. Але кардинальні зміни, пов'язані з втіленням у життя Концепції «Нової української школи», потребують вичерпної інформації для здійснення якісного управління освітнім процесом. Тому надзвичайно актуальними є питання впровадження системи моніторингових досліджень, яка має охопити різні рівні освіти, починаючи з базової й повної загальної середньої освіти, а далі й вищої.

З метою уникнення ситуації, коли висновки про ступінь ефективності впровадження Концепції були б зроблені на бездоказовій основі і, відповідно, викликали у суспільства обґрунтовані сумніви в їх достовірності, МОН України ініціювало проведення загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи» [4].

Мета дослідження – оцінити стан сформованості читацької та математичної компетентностей і зафіксувати результати навчальних досягнень випускників початкової школи напередодні впровадження нового стандарту початкової освіти, а також системно відслідковувати в наступних циклах зміни, що відбуватимуться після запровадження нових підходів до навчання, щоби

оцінити перебіг освітньої реформи і, за потреби, скоригувати її [3].

З урахуванням науково обґрунтованих положень і досвіду багатьох країн світу, для моніторингового дослідження на рівні початкової освіти в Україні були обрані із переліку визначених Законом України «Про освіту» [1] дві значущі компетентності – математична та читацька, оскільки саме від рівня сформованості в початковій школі названих компетентностей значною мірою залежить успішність навчального поступу здобувача освіти на наступних рівнях освіти та його готовність до активної участі в суспільному житті.

Навесні 2018 р. було проведено перший із чотирьох циклів моніторингового дослідження [4]. До стратифікованої вибірки потрапили 366 закладів загальної середньої освіти з очікуваною кількістю учнів-учасників – близько 10 тисяч осіб.

У звіті, оприлюдненому Українським центром оцінювання якості освіти, репрезентована основна аналітична, статистична, психометрична інформація за підсумками моніторингового дослідження [2]. Важливо підкреслити, що при аналізі результатів оцінювання випускників початкової школи з математики та читання враховано вплив на якість освіти різних чинників, які мають стати основою для об'єктивніших і ефективніших рішень з розвитку освіти.

Дані моніторингу засвідчують, що майже 18 % випускників початкової школи 2018 р. засвідчили високий рівень сформованості математичної компетентності. Це дає їм змогу розв'язувати багатокрокові задачі, що виходять за межі стандартних і охоплюють відомі й нові ситуації. Ці учні мають розвинені навички цілеспрямованої навчальної діяльності, міркування, формулювання висновків тощо. Натомість, 13,6 % школярів мали труднощі з розв'язуванням простих задач, що стосуються реальних життєвих ситуацій [2].

За підсумками тестування з читання виявлено, що 16,2 % випускників початкової школи мають високий рівень сформованості читацької компетентності. Ці учні здатні ефективно працювати з різними видами текстів, аналізувати особливості форми й змісту, виокремлювати значущу інформацію та важливі деталі, формулювати як прості, так і певною мірою комплексні висновки, визначати основну думку тексту, пов'язувати інформацію, наведену в різних форматах. 13,8 % учнів (передбазовий рівень) не можуть знайти наведену конкретну інформацію, зробити прості висновки про причинно-наслідкові зв'язки, послідовність подій та мету дій героїв, визначити основні риси відмінності чи подібності предметів, оцінити достовірність текстів з добре знайомої нескладної тематики тощо [2].

Як засвідчили результати анкетування учасників дослідження, про рівність у вітчизняній освіті говорити на сьогодні складно, адже вже на етапі початкової школи спостерігається суттєва диференціація учнів щодо оволодіння базовими компетентностями залежно від того, де ці учні живуть, який тип закладів загальної середньої освіти відвідують, які статки мають їхні батьки. Зокрема, у ліцєях, гімназіях та спеціалізованих школах результати виконання тестів кращі, ніж у звичайних загальноосвітніх; а в місті – кращі, ніж у сільській місцевості (особливо з математики).

Результати регресійного аналізу даних підтвердили певний зв'язок між

успішністю учнів у початковій школі в оволодінні математичною та читацькою компетентностями та матеріально-культурними факторами. Найбільш прикметним є той факт, що високі результати четвертокласників суттєво пов'язані з кількістю вдома в учнів книжок. Увага батьків до шкільного життя своєї дитини, допомога їй у навчанні сприяють підвищенню навчальних результатів на виході з початкової школи, хоча поряд із цим безпосередня допомога у виконанні домашнього завдання, навпаки, спричиняє погіршення результатів.

Слабший зв'язок між результатами навчання і матеріальними статками родини. А наявність у родині смартфонів, ноутбуків, комп'ютерів, автомобілів негативно корелює з кількістю книжок. Значний вплив на якість освіти справляє мотиваційна складова, а саме ставлення учнів до відповідних шкільних предметів.

Висновки. Результати моніторингового дослідження якості початкової освіти, виявивши ряд проблем початкової ланки школи, стали підтвердженням того, що освітня політика має ґрунтуватися на доказах, достатніх за своєю інформативністю для прийняття управлінських рішень щодо певних проблем функціонування освіти на всіх її рівнях.

Література

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 18.02.2019).
2. Звіти/дані. URL: <http://testportal.gov.ua/zvity-dani-2/>. (дата звернення: 18.02.2019).
3. Моніторингові дослідження. URL: <https://bit.ly/2UJRxq0>. (дата звернення: 18.02.2019).
4. Наказ МОН України від 09.02.2018 № 118 «Про проведення першого циклу моніторингового дослідження стану сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи». URL: <https://bit.ly/2IDH9ZD>. (дата звернення: 18.02.2019).

УДК 377.016:75

Остапович О.П.
майстер виробничого навчання
ДНЗ «Подільський центр ПТО»
metodust_pto@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ З ПРОФЕСІЇ «ЖИВОПИСЕЦЬ»

Модернізація первинної професійної освіти передбачає якісно новий рівень підготовки робітників, а це, у свою чергу, вимагає оновлення змісту і форм професійного навчання, високого рівня професійної майстерності педагогів, підвищення ролі органів освіти та професійних освітніх установ [5].

Серед головних завдань професійно-технічної освіти сьогодні є створення інноваційної педагогічної системи з такою організацією навчально-виробничого процесу, яка б максимально повно сприяла розвитку продуктивно мислячої,